

Merletti, el primer fotoperiodista freelance de Catalunya

Alessandro Merletti Quaglia fou fotògraf professional i es va especialitzar en reportatges gràfics, de manera que cal considerar-lo com un dels pioners del periodisme gràfic a Catalunya. La fotografia que va realitzar durant el Consell de Guerra a Ferrer i Guàrdia va donar la volta al món i va fer a Merletti mereixedor del reconeixement internacional

Consell de Guerra a Ferrer i Guàrdia realitzat a la Presó Model a Barcelona el 9 d'octubre de 1909 / Alessandro Merletti i Quaglia - Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya

Alessandro Merletti va néixer a Turín en 1860 i va morir a Barcelona a la edat dels 83 anys.

Merletti fill d'una família humil i emigrar un cert temps a Buenos Aires on va començar a fer els seus primers treballs de fotografia. Al poc temps es trasllada a Barcelona, on es convertirà en el pioner del fotoperiodisme català i uns dels primers fotògrafs que treballaren com a freelance.

Quan arribà a Barcelona va abandonar la fotografia i va obrir una rellotgeria, però a causa d'un robatori va haver de tancar-la i va reprendre el món fotogràfic. D'aquesta manera, al 1893 va començar a treballar en un estudi fotogràfic.

A mitjans del segle XIX, la fotografia va anar guanyant terreny a la premsa de l'època, encara que aquesta expansió no va ser del tot global. Catalunya va ser un dels nuclis pio-

ners en la pràctica fotogràfica espanyola.

Però aquest auge de la fotografia no s'hagués ocasionat sinó hagués estat per les millores tècniques d'aquesta època, com una millor lleugeresa dels equips que va permetre als fotògrafs traslladar-se al lloc de la notícia amb major facilitat.

El treball de Merletti a la premsa espanyola va coincidir amb l'aparició de les grans revistes gràfiques: *Blanco y Negro*, *La Revista*

Moderna i *Nuevo Mundo*, amb aquesta última Merletti va col·laborar durant els primers anys del segle XX. A Catalunya, l'*Esquella*, *La Campana de Gracia*, *La Ilustración Catalana*, la *Actualidad* o la *Hormiga de Oro* van ser les principals publicacions que van incloure fotografies de Merletti a les seves pàgines. Encara que el fotoperiodista va treballar principalment per *La Hormiga de Oro*, l'entrada de les revistes estrangeres a Catalunya va fer que es convertís en corresponent de publicacions estrangeres.

La fundació d'aquests periòdics va coincidir amb un dels períodes més convulsos de la política espanyola. La constant alternança al govern i els altercats obrers de la Setmana Tràgica van propiciar la recerca de la instantània pels fotògrafs del moment.

Essencialment Alessandro Merletti va aconseguir aquesta categoria a través del seguiment fotogràfic del procés contra el famós pedagog català, Ferrer i Guàrdia. Encara que estava prohibit fotografiar el Consell de Guerra, Merletti va aconseguir-ho a través amb una càmera secreta de reduïdes dimensions que va amagar a la seva corbata i a través d'un petit orifici va captar la fotografia del procés, una instantània que va donar la volta al món i li va valer el reconeixement internacional. A la mateixa època, Merletti també col·laborava amb la premsa local diària, a publicacions com *El Día Gráfico* i el *Diario de Barcelona*.

A la segona dècada del segle XX el fotoperiodisme espanyol ja estava consolidat a la premsa diària. L'estima que Merletti tenia a la fotografia la va transmetre al seu fill el qual des dels 12 anys va acompanyar al seu pare en la seva feina.

En aquests anys, Alessandro Merletti es va consagrar com un dels fotògrafs del reportatge esportiu. Però al mateix temps, també treballava per la revista *Teatro*, on els continguts eren retrats d'actors amb el vestuari de l'obra i durant els assajos.

Durant la Guerra Civil espanyola molts dels fotoperiodistes van decidir unir-se per treballar junts, deixant d'un costat l'autoria de les seves creacions per repartir-ne els beneficis de les poques fotografies que durant la guerra es van publicar a la premsa nacional.

Alessandro Merletti, durant la guerra, va estar sempre a la reraguarda. A més, tothom coneixia la simpatia de Merletti per Primo de Rivera, simpatia que el va portar a la presó de la Barcelona republicana, encara que

per poc temps, ja que en va sortir amb l'arribada del general Franco. Des del 1939 va continuar el seu treball a *El Correo Catalán*, fins a la seva mort al 1943. Malgrat la crisi cultural i material que va comportar el franquisme, el qual va reduir a la meitat el número de publicacions, Merletti i el seu fill van sobreviure una vegada més, i es van convertir en un dels reporters més actius durant la postguerra.

La càmera de Merletti va captar els esdeveniments més transcendents de la primera meitat del segle XX, i el seu treball va ser un clar reflex del desenvolupament tècnic de la fotografia. Es té constància que va ser el pri-

mer fotògraf que va prendre una imatge completa de la façana del Palau de la Música, utilitzant un gran angular que ell mateix va inventar.

Merletti capturava tot tipus d'imatges i no discriminava als seus protagonistes. Encara que el seu caràcter de fotoperiodista, en la finalitat de les seves fotografies dominava el reflex de l'actualitat, es pot percebre un estil molt especial, que denota un interès desmesurat pel poble. En les seves imatges conviu el fet d'informar amb la complicitat del retrat.

Meritxell Sentís

A prop! Comunicació

Façana completa del Palau de la Música / Alessandro Merletti i Quaglia - Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya